

Verksamhetsberättelse 2018

Arbetsgrupp

Milka Lahnalammii-Vesivalo (ordf.)
Sampo Alhonsuo
Miia Armila-Paalasmaa
Raakel Heikkinen
Hanna Heiskanen
Anne-Mari Juutinen
Teija Korpiaho
Jaana Rantama
Erja Rautanen
Tommi Tulonen
Kristiina Tuomikoski

Layout och ombrytning

Recommended Finland Oy

Fotografier

Bilder på personer:
Peter Mickelsson, Finlands Bank

Tryckeri

Grano Oy, 2019

Finansinspektionen i korthet

Finansinspektionen är tillsynsmyndigheten för finans- och försäkringssektorn och makrotillsynsmyndigheten i Finland samt en del av det finansiella tillsynssystemet i Europa och euroområdet gemensamma banktillsyn.

Vårt mål är att trygga finansmarknadens stabilitet, förtroendet för finansmarknaden samt skyddet av kunder, investerare och de försäkrade. Kvaliteten och effektiviteten av vårt tillsynsarbete ska vara av europeisk toppnivå.

Under tillsynen står bl.a.

- banker
- försäkrings- och pensionsanstalter
- andra aktörer i försäkringsbranschen
- värdepappersföretag
- fondbolag
- värdepapperscentralen
- börsen

Vidare övervakar Finansinspektionen de noterade bolagens informationskyldighet och handeln med värdepapper. Verksamheten finansieras huvudsakligen av tillsynsobjekten. Antalet anställda i Finansinspektionens expertorganisation uppgick till 212 i slutet av året.

Administrativt är Finansinspektionen knuten till Finlands Bank men fattar sina beslut självständigt.

Finansinspektionen övervakar att

- tillsynsobjektens verksamhet har en sund bas, dvs. att företagen har tillräckligt med kapital för att täcka de risker och förluster som verksamheten ger upphov till och att de förmår fullfölja sina åtaganden
- den information som lämnas till kunder och investerare om produkterna, tjänsterna, tjänsteleverantörerna och emittenterna håller hög kvalitet
- aktörerna på finansmarknaden tillämpar korrekta förfaranden
- betalningssystemen är säkra

Se närmare:

finansinspektionen.fi

» Om FI

Största förbättrare

▲19 (50)

Placering i Universum
Finlands undersökning
om arbetsgivarimage

Tillsynsresurser har
förstärkts

+17,8 %

2018: 212 personer
(2017: 180 personer)

Personalen 2018

Alla anställda

212

62 % **38 %**

Chefer och ledningen

20

50 % **50 %**

Experter

176

61 % **39 %**

Operativ personal

16

94 % **6 %**

Innehåll

Finansinspektionen i korthet	2
Direktörens översikt	4
Strategi 2017–2019	6
Läget på finansmarknaden	7
Tillsyn som förändras med verksamhetsomgivningen	10
Bekämpning av penningtvätt	13
Regleringen i anknytning till virtuella valutor utvecklas	14
Kreditinstitutens och hushållens risktolerans förstärktes med makrotillsynsåtgärder	16
Direktionen	18
Ledningsgruppen	19
Bilagor	20

När året inte explicit nämns i texten avses verksamhetsåret 2018.

Personalboksletet (på finska) för 2018 läggs ut
våren 2019 på adressen

finansinspektionen.fi

» Om FI

» Karriär på Finansinspektionen

DIREKTÖRENS ÖVERSIKT

Finanssektorn i Finland är alltså stabil. På branschens aktörer riktas dock samma lönsamhetstryck som på deras konkurrenter i Europa. Lönsamheten hotas av försvagningen av världsekonomin och den finska ekonomin förutspådda tillväxt och osäkerheten i den politiska verksamhetsomgivningen, den förväntade konkurrensen utanför den traditionella branschen, satsningarna på IT-system och digitalisering samt klimatförändringen.

Skuldsättningen måste fås under kontroll

Enbart konsumtionskrediter utan säkerhet som beviljas av kreditinstitut växer årligen med över 10 %. Under början av året utredde Finansinspektionen kreditinstitutens kreditgivningskriterier. Oroväckande var att tillväxt hade sökts genom att lätta på kreditgivningskriterierna, öka maximibeloppen på krediterna och genom att förlänga lånetiderna. De största bristerna upptäcktes i utländska kreditinstituts kreditgivning. Tyvärr har vi inte pålitliga uppgifter om konsumtionskrediter som har beviljats av andra aktörer än kreditinstitut. Vi övervakar inte snabblånsföretag och vi känner

inte heller till deras verksamhetssätt. Däremot vet vi att mer än 380 000 finländare har en anteckning om betalstörningar.

Beviljare av snabblåns marknadsför sina krediter mycket aggressivt och kringgår det lagenliga räntetaket. Jag skulle begränsa marknadsföringen av dylika krediter kraftigt. Dessutom anser jag att kreditgivningspraxis hos alla aktörer som beviljar konsumtionskrediter borde övervakas systematiskt och att det borde vara möjligt att ingripa med sanktioner i eventuella försummelse.

Under våren utredde vi riskerna i anknytning till kreditinstitutens kreditgivning under byggtiden. Riskerna hade ökat: bostadsbolagslånets andel kunde i vissa fall vara till och med 80 % av köpesumman, antalet professionella investerare hade ökat och de amorteringsfria perioderna hade blivit längre. Vi gav bankerna anvisningar om hur bostadsbolagslånen skulle tas i beaktande i kreditgivningen. För att vi ska kunna lösa problemen i anknytning till bostadsbolagslånen behöver vi emellertid även hjälp av lagstiftaren.

Jag behandlade behovet av makrotillsynsverktyg som begränsar lånebeloppet för första gången i min översikt redan för sex år sedan. I internationella undersökningar har sedermera konstaterats att dylika verktyg är de mest effektiva när man vill tygla skuldsättningen. Finansinspektionens urval av verktyg borde följaktligen utvidgas när det gäller verktyg som baserar sig på efterfrågan. Internationella Valutafonden, Europeiska centralbanken och Europeiska systemrisknämnden stöder denna syn kraftigt.

Inom försäkringssektorn behövs lagstiftningsändringar

Jämfört med till exempel banksektorn är Finansinspektionens befogenheter att införa sanktioner och påföljdsavgifter inom försäkrings- och arbetspensionssektorn begränsade. I försäkringssektorlagstiftningen har därtill upptäckts brister och luckor som kräver snabba åtgärder.

Som exempel vill jag nämna tjänster för hantering av risken för arbetsförmåga. Finansinspektionen har gett arbetspensionsförsäkringsbolagen anvisningar om frågan, men vi har ingen rätt att införa bindande föreskrifter. Enligt våra tillsynsakttagelser verkar vissa aktörer utvidga sin verksamhet från hanteringen av risken för arbetsförmåga till det egentliga välbefinnandet i arbete, vilket har en betydande inverkan på konkurrensen i denna sektor. Arbetspensionsmedlen ska alltid användas på ett ansvarsfullt sätt, i detta fall för att hantera risken för arbetsförmåga och tygla arbetspensionsutgifterna. Det vore viktigt att ge ett exakt innehåll till hanteringen av risken för arbetsförmåga, antingen i lagstiftningen eller genom en föreskrift.

Utgångspunkten i försäkringsbolagslagstiftningen är att försäkringsbolagens möjligheter att bedriva annan verksamhet än försäkringsverksamhet samt bland annat verksamhet som har fast anknytning till den är mycket begränsade. Teknologiska innovationer och elektroniska tjänster har emellertid ökat lockelsen att utveckla servicekoncept som överskrider bolags- och sektorgränser. Dessa testas i ökande grad de gränser som har ställts för verksamheten.

Även innovationer utanför den traditionella försäkringssektorn har ökat behovet av övervakning gällande bl.a. bedömning av verksamhetstillstånd.

Bankunionen bör slutföras

Bankunionen är Ekonomiska och monetära unionens viktigaste reform sedan införandet av monetära unionen. Bankunionen är dock inte ännu färdig. Dess viktigaste utvecklingsbehov gäller det gemensamma systemet för insättningsgaranti och avvecklingsfondens gemensamma beredskapsarrangemang. Om det sistnämnda nåddes en principiell överenskommelse vid toppmötet i december 2018. Däremot har vägen till den gemensamma insättningsgarantin inte ännu utstakats. Bankunionen behöver dock alla sina tre stöttepelare för att kunna fungera effektivt.

ECB:s¹ banktillsyn har fungerat i drygt fyra år. Under den här tiden har kapitaltäckningen av de banker som står under ECB:s tillsyn förstärkts, kvaliteten på deras kapital har förbättrats och antalet oreglerade lån har minskat. Samtidigt har ECB visat betydelsen av en enhetlig tillsyn och enhetliga tolkningar av regleringen. Tillsynens verksamhetsmodell har visat sig vara lyckad; ECB tryggar för sin del att beslutsfattandet är oberoende, att högklassig och kritisk expertis kan utnyttjas samt att tillsynspraxis och -metoder är enhetliga. De nationella tillsynsmyndigheterna stärker å sin sida kännedomen om den lokala verksamhetsmiljön, banksektorn och lagstiftningen.

Av de stora nordiska bankerna flyttades Nordea under ECB:s tillsyn i början av okto-

¹ ECB = European Central Bank.

DIREKTÖRENS ÖVERSIKT

ber. Flytten av Nordeas huvudkontor var inte bara en stor satsning för Nordea utan också för Finansinspektionen. Den föregicks av en strikt verksamhetstillståndsprocess, i vilken Nordeas förutsättningar att få verksamhetstillstånd bedömdes grundligt.

För att uppfylla ECB-tillsynens krav har Finansinspektionen rekryterat närmare trettio experter inom finanssektorn enbart för tillsynen över Nordea och dessutom omorganiserat tillsynen. Därtill har vi en särskild roll vid tryggandet av att det traditionella nordiska tillsynssamarbetet fungerar minst lika väl i den nya situationen som tidigare.

Överföringen av tillsynsansvaret för Nordea till bankunionen försvagade samtidigt Nordeas kapitaltäckningsgrader. Detta berodde på att ECB behandlar nedre riskviktsgränser på ett annat sätt än de behandlas i Sverige: de påverkar kapitaltäckningsgraden direkt, inte bara kapitaltäckningskravet. De olika tolkningarna visar hur viktigt det skulle vara att se till att tolkningar och tillsynspraxis gällande tillsynsobjekten är enhetliga och siffrorna jämförbara inom EU. Inom euroområdet är det möjligt att jämföra banker som bedriver verksamhet av samma slag på ett pålitligt sätt.

Mera krafter till bekämpningen av penningtvätt

I ljuset av de senaste tidernas händelser förutsätter tillsynsansvaren för bekämpningen av penningtvätt inom EU en grundläggande förändring. Hittills har tillsynen varit nationell och baserat sig på direktiv, som varje land implementerat i sin egen lagstiftning på olika sätt. Som en snabb

korrigeringsåtgärd har det föreslagits att Europeiska bankmyndighetens befogenheter och resurser för tillsynen i anknytning till bekämpningen av penningtvätt skulle stärkas. Själv rekommenderar jag emellertid en likadan struktur för tillsynen som euroområdet banktillsyn har: inom EU borde grundas en oberoende och sträng, centraliserad tillsynsmyndighet som har starka befogenheter och som arbetar med stöd från de nationella tillsynsmyndigheterna. Det här är det enda sättet att garantera tillsynens höga kvalitet, enhetlig tillsynspraxis, sömlös informationsförmedling samt det oberoende och den integritet som tillsynen förutsätter. Målet ska vara nolltolerans för brottsligt utnyttjande av finanssektorn.

FATF (Financial Action Task Force), ett organ som arbetar för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism, håller på att slutföra sin landsbedömning om Finland. Bedömningen publiceras senare under våren. Redan i det här skedet är det klart att Finansinspektionen har mycket att förbättra i sitt tillsynsarbete. Vi måste stärka tillsynens intensitet och resurser samt kunna bedöma riskerna i anknytning till verksamheten på ett mer analytiskt sätt än tidigare. Som den första korrigerande åtgärden kommer Finansinspektionen att fördubbla resurserna för tillsynen över bekämpningen av penningtvätt.

Digitalisering – hot eller möjlighet?

Digitaliseringen ökar konkurrensen i synnerhet inom sådan verksamhet som domineras av banker, och utvecklingen har kommit längst i betaltjänster. Digitala

verksamhetsmetoder gör det lättare att erbjuda tjänster över gränser, men skillnader i reglering kan utgöra ett hinder för utvecklingen. Det finns dock betydande skillnader mellan medlemsländerna när det gäller användarnas digitala kunskaper samt finanssektorns och i hela samhällets digitaliseringsgrad, vilket skapar utmaningar. Å andra sidan utvecklas företeelser och tjänster mycket snabbt, och myndigheterna med sina regleringsprojekt kommer ofta ohjälpligt för sent – det senaste exemplet på detta är bristen på tolkningar gällande virtuella tillgångar. Därför vore det viktigt att finna europeiska lösningar för gränsöverskridande tjänster. Särskilt skadligt med tanke på vår finanssektor är om det finns skillnader i nordiska tolkningar.

Vår årliga utredning om grundläggande banktjänster påminde om att samtidigt som nät- och mobiltjänster har utvecklats kraftigt och är tillgängliga för allt fler människor, är tillgången till andra än digitala tjänster ett växande problem. Antalet privatkundskontor som erbjuder grundläggande banktjänster har ytterligare minskat, och samtidigt har möjligheterna att lyfta kontanter på kontoren begränsats ännu mera. Å andra sidan har nätverket med kontantautomater vuxit, och det är också i viss grad möjligt att lyfta kontanter vid butikernas kassor. Situationen är dock ohållbar för de kunder som av en eller annan anledning inte kan använda digitala tjänster. När utredningen publicerades, konstaterade jag att bankerna måste se till att det även erbjuds grundläggande tjänster till ett rimligt pris som alternativ till digitala tjänster.

Tillsynen håller på att förändras

Förändringarna i finanssektorn påverkar sättet att utöva tillsyn, allokera tillsynen samt kraven på tillsynsmyndighetens kunskaper. Utöver institutionerna borde tillsynen allt mer riktas till funktioner och den kontrollerade användningen av nya teknologier. Det är viktigt att tillsynsmyndigheten förstår möjligheterna med nya tekniker och innovationer, men å andra sidan ska den se till att tillsynsobjekten inte tar alltför stora risker på bekostnad av finans- och försäkringssektorns stabilitet, kundskyddet eller hanteringen av operativa risker.

Vi stärker ytterligare tillsynen i anknytning till den allt mer digitala finanssektorn, cyberrisker samt nya tjänster och aktörer. Inom Finansinspektionens verksamhet syns digitaliseringen såväl i tillsynsarbetet som i de interna processerna. Förra året tog vi i bruk den första programvaruroboten, och erfarenheterna om den är positiva. Vi kommer att öka användningen av robotteknik, i synnerhet i rutinartade uppgifter.

Inom Finansinspektionen finns på gång flera utvecklingsprojekt av verksamheten. Till förnyelsen bidrar även våra nya anställda, och jag hoppas att de utmanar våra nuvarande verksamhetssätt. Mycket finns alltså att göra.

Jag vill tacka våra anställda för deras engagemang i den kontinuerliga utvecklingen av tillsynsarbetet inom den ständigt föränderliga finanssektorn!

Helsingfors den 7 mars 2019

Anneli Tuominen

STRATEGI 2017–2019

Under året följde Finansinspektionen sin strategi för åren 2017–2019. I strategin framhävs tillsyn som utvecklas med verksamhetsomgivningen och som omfattar främjandet av en innovationsvänlig atmosfär. Satsningen på personalen har lyfts som ett tyngdpunktsområde.

VÄRDERINGAR

Förnyelseinriktad.
Ansvarsfull.
Resultatinriktad.
TILLSAMMANS.

VISION

Kvaliteten och effektiviteten i vår tillsyn ligger på europeisk spetsnivå.

MISSION

Vi främjar den finansiella stabiliteten, förtroendet för finansmarknaden och skyddet av kunder, investerare och försäkrade.

Strategiska mål

Tillsyn som speglar omvärldsförändringar

- Vi avvägrar hot mot den finansiella stabiliteten och förtroendet för finansmarknaden genom rätt avvägd verksamhet.
- Vi fastställer hur djupgående tillsyn tillsynsobjektets risker och den aktuella frågans betydelse kräver.
- Vi fokuserar på inspektioner och tematiska bedömningar i vårt arbete.
- Vi anpassar vår verksamhet till förändringarna på bank-, försäkrings- och finansmarknaden.
- Vi fokuserar i det europeiska reglerings- och tillsynssamarbetet på frågor av kritisk betydelse för finansmarknaden i Finland.
- Vi intensifierar samarbetet med de nordiska tillsynsmyndigheterna för att främja finansiell stabilitet och förtroende för finansmarknaden i Finland.
- Vi bidrar till att skapa ett innovationsfrämjande klimat i finanssektorn.

God kvalitet och effektivitet

- Vi främjar en harmoniserad riskbaserad tillsynspraxis inom EU.
- Vi utnyttjar fullödig EU-myndigheternas vägledning och ECB:s tillsynspraxis.
- Vi drar full nytta av digitaliseringsmöjligheterna.
- Vi har standardiserade och effektiva processer.
- Vi har tidsenliga rapporterings- och analyssystem.

Expertis och gott anseende

- Vår personal besitter gedigen kompetens som stöder våra mål.
- Vi skapar förutsättningar för fortgående inläring i arbetet.
- Vårt chefsarbete är inspirerande och fokuserar på förändringsledarskap.
- Vi är kunniga i digitalisering inom finanssektorn.
- Vi är en väl ansedd arbetsgivare för finansiella experter.
- Vi utövar en proaktiv kommunikation.

Läget på finansmarknaden

Uppgången på värdepappersmarknaden, som pågått nästan utan avbrott sedan 2009, stannade av 2018. Fluktuationerna på aktie- och räntemarknaden under året återspeglade osäkerheten om den internationella ekonomins tillväxtutsikter med anledning av bl.a. handelskrigs- och tullspänningarna mellan USA och Kina. I synnerhet mot slutet av året sjönk priserna på värdepapper med höga risker, till exempel aktier, betydligt på alla marknadsområden.

I USA fortsatte centralbanken FED² med

de gradvisa höjningarna av styrräntan till följd av den alljämnt goda ekonomiska situationen och inflationsutsikterna. Tillväxtekonomiernas aktiemarknader sjönk överlag under året, när investerarna började flytta sina investeringar från dessa länder.

Nettotillgångsköpen, som hört till Europeiska centralbanken ECB:s otypiska åtgärder, avslutades mot slutet av året. Vid sitt möte i december antog ECB-rådet dock att styrräntorna skulle hållas på den nuvarande nivån åtminstone över sommaren 2019 – i vilket fall som helst så länge som

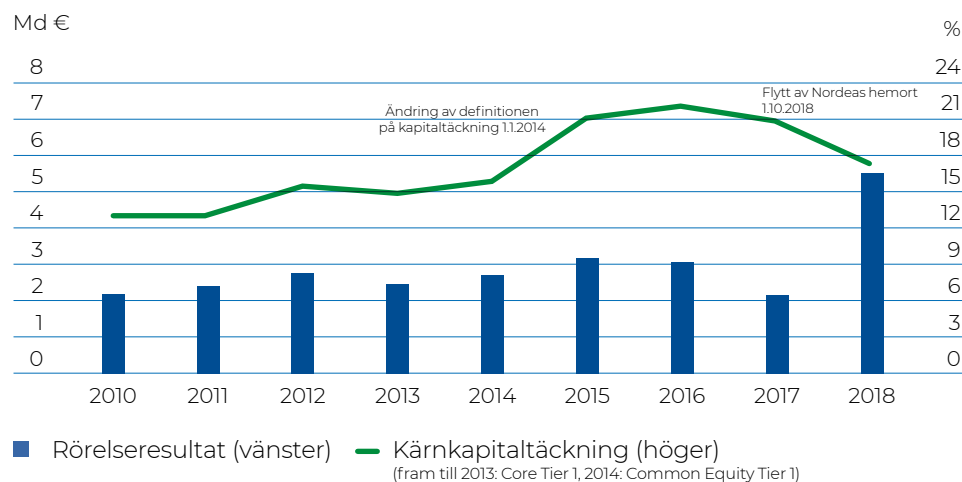
nödvändigt – för att se till att inflationen på ett bestående sätt återvänder närmare litet under två procent på medellång sikt.

Räntorna på italienska statslån steg betydligt från och med maj månad, eftersom marknaden ställde sig misstänksam till italienska regeringens finanspolitik. Även om den italienska regeringen och Europeiska kommissionen kunde i december nå en överenskommelse om målen gällande budgetunderskottet, har risktilläggen för italienska statslån förblivit på en högre nivå än tidigare. Även osäkerheterna i anknyt-

ning till Storbritanniens avtal om utträde ur EU (s.k. Brexit) var mot slutet av året en faktor bakom marknadens ökade nervositet.

För Finlands ekonomi var 2018 året då konjunkturtoppen nåddes, men mot slutet av året sänktes prognoserna om den ekonomiska tillväxten under kommande år. Också konsumenternas och företagens uppskattningar om den kommande ekonomiska utvecklingen försvagades under hösten. Hushållens skuldsättning i förhållande till de tillgängliga inkomsterna låg fortsättningsvis kring de historiska topparna. På bostads-

Den inhemska banksektorns rörelseresultat och kärnkaptaltäckning

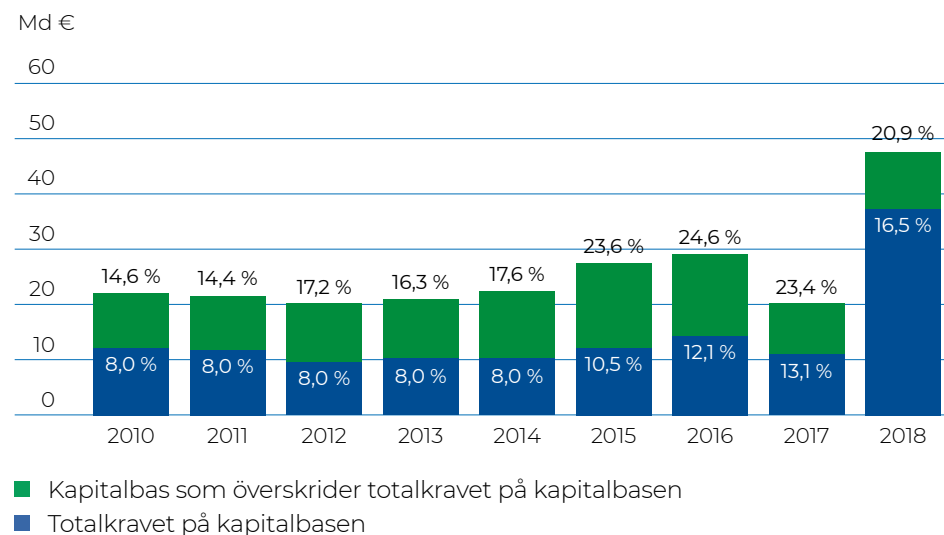

Källa: Finansinspektionen

Den betydande ökningen av rörelseresultatet och sänkningen av kärnkaptaltäckningen 2018 beror i huvudsak på flytten av Nordeas hemort.

² FED = The Federal Reserve System, USA:s centralbank.

Den inhemska banksektorns kapitalbas

Totalt kärnkaptaltäckningsgraden ovanför kolumnen och kapitalkravet i kolumnen (%)

Källa: Finansinspektionen

marknaden ökade prisskillnaderna mellan landets olika delar ytterligare, och bostadsproduktionen visade tecken på att tillväxten nu stannat av.

Banksektorns kapitaltäckning försvagades när Nordeas hemort flyttades – kapitaltäckningen ligger dock alltså på högre nivå än i Europa i genomsnitt

I och med flytten av Nordeas hemort försvagades den finska banksektorns kapitaltäckningsgrader under årets sista kvartal. Orsaken till sänkningen av kapitaltäckningsgraderna var framför allt de riskviktsgraderna som den svenska tillsynsmyndigheten och Europeiska centralbanken ställt för Nordea och som ökade de riskviktade posterna i Nordeas kapitaltäckningskalkyler. Trots att kapitaltäckningsgraderna sjönk förblev den finska banksektorns kapitaltäckningsgrad i förhållande till riskvikterna starkare än inom EU-området i genomsnitt. Mätt med soliditetsgraden är den finska banksektorns kapitaltäckning av europeisk genomsnittsnivå.

Banksektorns jämförbara resultat försvagades från året innan. Den positiva utvecklingen av räntenettet räckte inte till för att kompensera de lägre nettointäkterna från investeringsverksamheten och ökningen av rörelsekostnaderna. Minskningen av nettointäkterna från investeringsverksamheten berodde delvis på jämförelseårets höga försäljningsvinster. En viktig bidragande orsak till försäljningarna var standarden om finansiella instrument (IFRS 9³), som trädde i kraft i början av 2018 och ändrade värderingsprinciperna av egenkapitalinstrument.

³ IFRS = International Financial Reporting Standards.

Banksektorns starka kapitaltäckning har gjort det möjligt att inleda omfattande systemutvecklingsprojekt. Dessa investeringar, som ökar effektiviteten, väntas påverka bankernas resultat positivt under de närmaste åren.

Livförsäkringsbolagens solvens stärktes trots sänkningen av premieinkomsten och låga investeringsintäkter

Livförsäkringsbolagens solvensgrad steg från året innan och låg på en god nivå. Solvensen förstärktes på grund av en sänkning i solvenskravet enligt Solvens II.

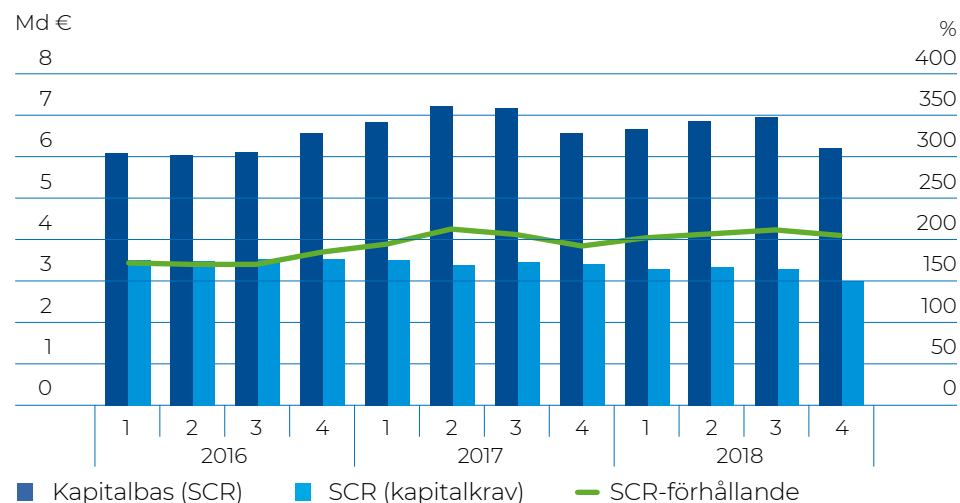
Investeringsintäkterna var lägre än tidigare. Aktiekursernas fall mot slutet av året urholkade de investeringsintäkter som samlats in under tredje kvartalet, och ränteintäkterna låg kring noll.

Den instabila kapitalmarknaden påverkade framför allt försäljningen av fondknutna produkter, och premieinkomsten sjönk från året innan. Den kraftiga sänkningen i försäljningen av nya försäkringar, som pågått i några års tid, har dock stannat av. De utbetalda försäkringsersättningarna inklusive återköpen av investeringsförsäkringar överskred försäkringspremieinkomsten klart.

Skadeförsäkringssektorns premieinkomst började växa

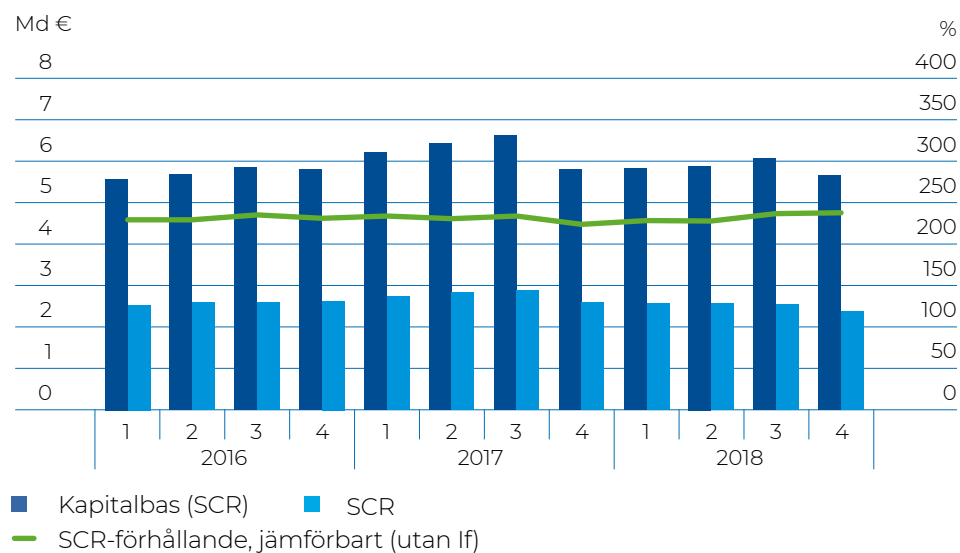
Skadeförsäkringssektorns solvens stärktes under 2018 och förblev god, även om de svaga investeringsintäkterna samt vinstfördelningarna minskade kapitalbasen jämfört med slutet av 2017. Solvensen förstärktes,

Solvensställning i livförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen

Solvensställning i skadeförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen.

If Skadeförsäkring ingår till 30.9.2017.

Företag under tillsyn och avgiftsskyldiga

1 093

Informationsbegäranden

108

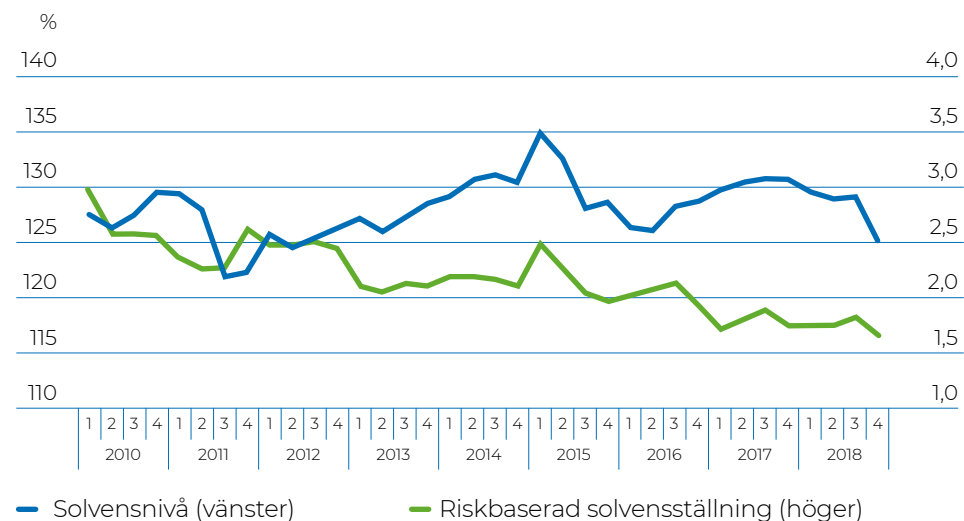
eftersom solvenskravet sjönk. Det branta fallet i aktiepriserna mot slutet av året minskade kapitalkravet på marknadsrisken.

Återhämtningen av ekonomin ökade lönesumman och därmed premieinkomsten för lagstadgad försäkring för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Försäkringspremieinkomsten har sjunkit eller förblivit oförändrad sedan 2015, men under berättelseåret började premieinkomsten stiga. Försäkringsverksamhetens lönsamhet drabbades av den ogynnsamma skadeutvecklingen.

Låga investeringsintäkter försvagade arbetspensionssektorns solvens

Arbetspensionssektorns solvensgrad, dvs. förhållandet mellan tillgångarna och ansvar, försvagades under året och i synnerhet under årets sista kvartal, men stannade dock alltjämt på en god nivå. Sänkningen av aktie- och ränteinvesteringarnas värde påverkade pensionsmedlens totalavkastning, som inte uppnådde avkastningskravet på ansvarsskulden. Den riskbaserade solvensställningen försvagades eftersom solvenskapitalet minskade. Arbetspensionsbolagens premieinkomst ökade till följd av ökningen av lönesumman.

Utveckling av arbetspensionssektorns solvens 2010–2018

Källa: Finansinspektionen

I och med den lagändring som trädde i kraft i början av 2017 är solvensställningen för åren 2017 och 2018 inte jämförbar med de föregående åren. Solvensgraden beräknas genom att dividera pensionsmedlen med ansvarsskulden. Solvensställningen är förhållandet mellan solvenskapitalet och solvensgränsen.

Skyldighet att lämna uppköpserbjudande på Afaraks aktier – Finansinspektionens åtgärder

2012	2013	12/2016	9/2017	2/2018	7/2018	12/2018	1/2019	3/2019
Finansinspektionen lämnade till polisen en begäran om undersökning av ett misstänkt informationsbrott gällande Danko Koncar.	Finansinspektionen fick från en okänd källa e-postmeddelanden i anslutning till Koncars verksamhet och skickade dem till polisen. Polisundersökningen utvidgades även till andra misstankar om brott.	Åklagaren fattade ett beslut om delvis åtalseftergift.	Några av Afaraks minoritetsägare lämnade till Finansinspektionen ett krav på att Koncar skulle förpliktas att lämna ett uppköpserbjudande. Finansinspektionen utredde saken mer omfattande och under en längre period.	Finansinspektionen förpliktade Koncar att lämna ett offentligt uppköpserbjudande på Afaraks aktier och förenade förpliktelserna med ett löpande vite. Koncar överklagade beslutet och ansökte om verkställighetsförbud.	Finansinspektionen dömde Koncar att betala grundbeloppet på det löpande vitet 40 000 000 euro samt ett tilläggsbelopp på 10 000 000 euro som uppkommit fram till den tidpunkt då vitet dömdes ut. Koncar överklagade beslutet och ansökte om verkställighetsförbud.	Helsingfors förvaltningsdomstol förbjöd genom ett interimistiskt beslut verkställandet av vitet på så sätt att Koncars tillgångar får utmätas men inte säljas.	Åklagaren beslutade att väcka åtal mot Koncar gällande ett informationsbrott i anslutning till arrangemangen 2014. Åklagaren fattade ett beslut om åtalseftergift gällande de misstänkta grova missbruken av insiderinformation.	Helsingfors förvaltningsdomstol förkastade Koncars besvär, men upphävde Finansinspektionens beslut i fråga om tilläggsbeloppet på vitet som dömts till betalning.

Tillsyn som förändras med verksamhetsomgivningen

Den finska finansmarknadens stabilitet var fortsättningsvis god mitt i finanssektorns omstruktureringar. Den största förändringen i den finska finanssektorns struktur var flytten av Nordeas hemort till Finland. Omstruktureringarna fortsatte även i arbetspensionssektorn. Digitaliseringsutvecklingen var en betydande änderingskraft som påverkar hela finanssektorn, och den nya regleringen införde nya tillsynsområden, bl.a. produkttillsynen av investeringsprodukter och de nya publiceringskyldigheterna inom värdepappershandeln. Dessa och andra förändringar i verksamhetsomgivningen beaktades i

nya verksamhetstillstånd eller utvidgningar av verksamhetstillstånd

526 nya försäkringsförmedlare

Finansinspektionen behandlade sammanlagt 26 ansökningar eller utvidgningar av verksamhetstillstånd under året. Antalet nya registrerade försäkringsförmedlare var 526.

allokeringen av Finansinspektionens tillsynsarbete och i planeringen av verksamheten 2019.

Under året slutfördes 15 tematiska bedömningar och 32 inspektioner. Inspektionsprocessen förnyades mot slutet av året. I samband med förnyelsen framhövdes vikten av att följa upp genomförandet av planerna och reagera till avvikelser.

Temat för Finansinspektionens årliga seminarium var hushållens skuldsättning och makrotillsynsverktygen. Utöver Anneli Tuominens inledande anförande var teman för seminariets anföranden den internationella synvinkeln till hushållens skuldsättning, makrotillsynspolitik och den ekonomiska stabiliteten, de svenska hushållens skuldsättning och tillräckligheten av de vidtagna åtgärderna, hur den irländska bostadsbubblan uppstod och brast samt stabilitet, skuldsättning och ekonomisk tillväxt.

Banksektorn

Överföringen av Nordeas hemort till Finland genomfördes enligt planerna i början av oktober. Besluten i anslutning till flytten, som beretts av Finansinspektionen, fattades inom ramen för den planerade tidtabellen. Det viktigaste av dessa var ECB:s verksamhetstillståndsbeslut för Nordeas nya finska bank.

Den egentliga tillsynen över Nordea i samarbete med ECB inleddes i oktober. Tillsynen genomförs under ECB:s ledning,

men största delen av det praktiska arbetet sker på Finansinspektionen. I anslutning till detta kom man överens om ansvaret för de olika delområdena inom tillsynen mellan ECB och Finansinspektionen. Finansinspektionen fick ansvaret för flera centrala områden, t.ex. tillsynen över kreditrisken och marknadsriskerna. För närvarande är den s.k. samlade bedömningen (balansräkningens kvalitetsbedömning och stresstest) av Nordea på gång. Den genomförs för alla banker som övervakas av ECB. Finansinspektionen tog även i bruk en ny organisationsstruktur för banktillsynen, som stöder tillsynen över Nordea.

Finansinspektionen har framhåvt vikten av det smidiga nordiska samarbetet i tillsynen över Nordea. ECB och de nordiska tillsynsmyndigheterna kom överens om hur samarbetet genomförs i praktiken innan tillsynsansvaret överfördes.

Förberedelserna för flytten av Nordeas hemort påverkade inte tillsynen över den övriga finska banksektorn, som fortsatte på vanligt sätt.

Försäkringssektorn

Antalet företag i arbetspensionssektorn minskade, när Pensions-Alandia och Veritas Pensionsförsäkring sammanslogs vid årsskiftet. Efter fusionen finns det fyra arbetspensionsförsäkringsbolag på marknaden. Även i pensionsstiftelse- och kassa-sektorn upplevdes en betydande förändring när pensionskassan OP-Eläkekassa

Sanktioner

Begäranden om polisutredning

5

Påföljdsavgifter

3

Offentliga anmärkningar

3

överförde största delen av sin försäkringsstock till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen.

Övervakningen av den ändamålsenliga användningen av arbetspensionsmedlen genomfördes enligt planerna, och målet lyftes fram i den kontinuerliga tillsynen. Därtill inleddes bolagsvis temarelaterade inspektioner och genomfördes en inspektion om förvaltningens överensstämmelse med anvisningar och bestämmelser samt en utredning över investeringsutgifter och provisioner för direktförsäkring. Också risk- och solvensbedömningar samt pensionsbolagens förberedelser för ikraftträdandet av dataskyddsförordningen utreddes.

Nordeas hemort flyttades till Finland i oktober

Flytten av Nordeas hemort till Finland i början av oktober förutsatte beviljandet av koncession till en ny bank. Europeiska centralbanken beviljade koncessionen i juni på basis av Finansinspektionens beslutsförslag. I och med flytten av hemorten fick Finansinspektionen även nya permanenta uppgifter. Det förberedande arbetet var mycket omfattande.

När det gäller kapitaltäcknings- och betalningsberedskapstillsynen ligger Nordea under ECB:s direkta tillsyn, men till andra delar, till exempel beträffande bekämpningen av penningtvätt samt marknads- och uppförandetillsynen, under Finansinspektionens direkta tillsyn. Även den tillsyn som ECB utövar baserar sig långt på de nationella tillsynsmyndigheternas resurser, och därför rekryterade Finansinspektionen nya personer till olika funktioner i och med flytten av Nordeas hemort.

Inom den kontinuerliga tillsynen över skade- och livförsäkringsaktörer var tyngdpunktsområdena frågor i anslutning till förvaltningssystemet och övervakningsfunktioner samt bedömningen av behörigheten av personer i ledande ställning. Finansinspektionen utsåg för första gången ett ombud för att övervaka ett försäkringsbolags verksamhet. I inspektioner av skade- och livförsäkringsbolag upptäcktes brister i solvensberäkningen och i beräkningen av ansvarsskulden bl.a. i iakttagandet av verksamhetsutgifterna. I temabedömningen av outsourcing upptäcktes att bolagen inte till alla delar har iakttagit regleringen. Som en del av den kontinuerliga tillsynen försäkrades bolagsvis iakttagandet av den bindande regleringen och bland annat tillräckligheten av riskhanteringen och den interna kontrollen även när det gäller outsourcefunktioner.

Inom arbetslöshetsförsäkringen inspekterades arbetslöshetskassornas interna kontroll och riskhantering samt förberedelserna inför ikraftträdandet av dataskyddsförordningen. Arbetslöshetskassornas uppmärksamhet fästes vid anordnandet av den interna kontrollen och riskhanteringen. När det gäller dataskyddsförordningen, gällde iakttagelserna gemensamma register samt tekniska och organisatoriska förutsättningar för outsourcingen av register. Uppmärksamhet fästes vid frågor i anknytning till jäv, förfaranden i medlemskapsfrågor i synner-

het när det gäller outsourcing och de uppgifter om förmånsprocessen som ges till kassans styrelse.

Framskridandet av regleringsprojekt som är av central betydelse för lyckad försäkringstillsyn stöddes genom att delta i Eiopas⁴ arbete samt genom kontakter med de aktuella ministerierna. I synnerhet kontakterna med social- och hälsovårdsministeriets försäkringsavdelning var regelbundna. Syftet med detta var att se till att ministeriet har till sitt förfogande de aktuella tillsynsiakttagelser som är nödvändiga med tanke på rättandet av olägenheter som eventuellt förekommer i normerna.

Makrotillsyn

Finansinspektionens direktion fattade beslut om flera makrotillsynsåtgärder under året. I mars beslutade direktionen att strama åt den maximala belåningsgraden för andra än köpare av förstabostad med fem (5) procentenheter till 85 %. För köpare av förstabostad hölls lånetaket på samma nivå som tidigare, dvs. 95 %. I juni beslutade direktionen att införa en systemriskbuffert för alla finländska kreditinstitut och institutspecifika buffertkrav för de största kreditinstituten. Vidare trädde beslutet om ett riskviktsgolv på 15 % för bolån, som fattades 2017, i kraft vid början av 2018.

Finansinspektionen utarbetade tillsammans med Finlands Bank helhetsbedömningar om Nordeas inverkan på sys-

IDD

Reglering om försäkringsdistribution, som trädde i kraft i oktober 2018 IDD

- nya krav på försäkringsförsäljarnas yrkeskompetens
- påverkar försäkringsförmedlarnas registreringskrav och -förfaranden
- enhetlig regleringen om tillhandahållandet av försäkringar som innehåller ett investeringselement och investeringstjänster

temrisken och tillämpningen av makrotillsynsverktygen. De kapitalbuffertbeslut som gäller Nordea baserar sig på genomförda bedömningar.

Finansinspektionen har deltagit aktivt i debatten om makrotillsynsinstrumenten i Finland och på europeiska fora samt i verksamheten av finansministeriets arbetsgrupp gällande möjligheterna att tygla hushållens skuldsättning. Markotillsynsstrategin, som fastställdes mot slutet av 2018, stöder Finansinspektionens direktion som beslutsfattare beträffande den nationella makrotillsynspolicyn.

Värdepapperssektorn och uppförande

Ikraftträdandet av ny reglering (Priips⁵, Mifid2⁶ /Mifir⁷, PSD2⁸, IDD⁹, IFRS-standarder) förutsatte av Finansinspektionen handledning av aktörerna samt lösningar till tolkningsfrågor. Som stöd för

⁴ Eiopa = European Insurance and Occupational Pensions Authority, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

⁵ Priips = Packaged retail and insurance-based investment products, investeringsprodukter för icke-professionella investerare, även försäkringsbaserade.

⁶ Mifid = Markets in Financial Instruments Directive, direktivet om marknader för finansiella instrument.

⁷ Mifir = Markets in Financial Instruments Regulation, förordningen om marknader för finansiella instrument.

⁸ PSD2 = The Second Payment Services Directive, andra betaltjänstdirektivet.

⁹ IDD = Insurance Distribution Directive, försäkringsdistributionsdirektivet.

tillsynen utvecklade man tillsynsmetoderna och dessutom infördes nya uppföljningsverktyg. Tillsynsobjektens beredskap att iakttä den nya regleringen försäkrades med temabedömningar.

Inspektioner riktades till försäljningen av investeringsprodukter, i synnerhet till genomförandet av lämplighetsbedömningar av produkter för kunderna, samt till riskhanteringen hos förvaltare av alternativa investeringsfonder. På basis av inspektionsiakttagelser utfärdade Finansinspektionen en administrativ sanktion till investeringsrådgivning samt gällande brister i försäljningen av investeringsprodukter och investeringsförsäkringar.

I omfattningen av handelsuppgifter som hade rapporterats enligt Mifid2/Mifir-regleringen fanns brister inom hela EU. Dessa fördröjde tillsynens etablering samt utnyttjandet av den rapporterade informationen bl.a. i övervakningen av handeln.

Finansinspektionen övervakade investerarinformationens ändamålsenlighet i synnerhet när det gäller den nya regleringen och listningsprocessen av First North-bolag vid Helsingfors börs. Listningsmarknaden fortsatte att vara livlig, och tillsynsbesöken hos bolag som ansökte om listning fortsatte. På basis av tillsynsiakttagelserna är de nya listade bolagens färdigheter i huvudsak på bra nivå.

Vid övervakningen av de nya IFRS-standarderna övergicks från uppföljningen av bolagens införandeprocesser och utvecklingen av tillsynskunskaperna till bedömningen av bolagens konkreta tillämpningslösningar. Bedömningsarbetet har dock först inletts, eftersom de slutliga ställningstaganden

dena förutsätter godkännande på Europavån via Esma¹⁰.

Information som stöd för allokeringen av tillsynen i anknytning till digitaliseringsutvecklingen erhöles bl.a. genom Innovation Helpdesk samt det europeiska och nordiska samarbetet. Det nordiska samarbetet befastes i Fintech- och PSD2-områden. I PSD2-uppföljningsgruppen diskuterades flera svåra tolkningsfrågor. Aktuella företeelser som lyftes fram var bl.a. aktörer med virtuella valutor i olika sektorer.

Bekämpning av penningtvätt

Finansinspektionen har under den kontinuerliga tillsynen och genom inspektioner bedömt hur företagen under dess tillsyn försöker förhindra penningtvätt. På basis av tillsynsiakttagelser kvarstår det allttjämt mycket att utveckla i dessa bekämpningsåtgärder. Under året riktades det betydande misstankar om penningtvätt även till nordiska banker. Finansinspektionen inledde utredningar om misstankar som riktades till de egna tillsynsobjektens åtgärder och praxis.

Ett organ som arbetar för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism FATF (Financial Action Task Force) i samband med OECD¹¹ kommer att slutföra sin landsbedömning om Finland under de första månaderna av 2019. Landsbedömningsprocessen har tagit cirka två år. De är meningen att publicera landsbedömningsrapporten om Finland i april 2019.

Datainsamlingen för Finansinspektionens övervakarspecifika riskbedömning gällande bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism inleddes enligt planerna i

slutet av 2018. Finansinspektionens tillsynsobjekt rapporterar om sina risker gällande penningtvätt och finansiering av terrorism samt om sina sätt att hantera riskerna före slutet av mars månad 2019. Finansinspektionen håller på att utveckla ett analysverktyg med vilket den information som erhålls av tillsynsobjekten ska analyseras. Analysresultaten kommer att vara en väsentlig del av den övervakarspecifika riskbedömningen och utvecklingen av den riskbaserade tillsynen. En sammanfattning av Finansinspektionens övervakarspecifika riskbedömning kommer att publiceras mot slutet av 2019.

Verksamhetens kvalitet och effektivitet förbättrades med digitalisering

Hösten 2018 inledde vi även ett genomförandeprojekt av ett signal- och analysystem. Systemet producerar automatiska signaler och visualiserar eventuella marknadsmissbruk, vilket effektiviserar övervakningen av värdepappershandeln betydligt. Enligt planerna skall systemet tas i drift stegvis under året 2019. Också ett projekt kring ett elektroniskt ärendeskötselsystem startade i mars 2018.

Finansinspektionen piloterade även utnyttjandet av robotteknik i behandlingen av anmälningar om tillhandahållandet av gränsöverskridande investeringstjänster. Med robotteknik är det möjligt att betydligt effektivisera manuella processer med stora volymer och därigenom åstadkomma kostnadsbesparingar. Arbetet med följande tillämpningsobjekt är på gång, och utnyttjandet av robottekniken fortsätter i nya objekt under året 2019.

Finansektorn och klimatförändringen

Förra året lyfte fram finansmarknadens roll i bekämpningen av klimatförändringen och anpassningen till den. I början av mars publicerade Europeiska kommissionen en verksamhetsplan för hållbar finansiering med tio punkter. De centrala målen är att kanalisera ytterligare investeringar på ca 200 miljarder euro till projekt som är väsentliga med tanke på förhindrandet av klimatförändringen. Samtidigt vill man starkare lyfta fram de risker som klimatförändringar orsakar för aktörerna på finansmarknaden. Detta har också en betydande inverkan på den inhemska finanssektorn på grund av förändringar i teknologin och verksamhetssätten samt den nya regleringen.

Eftersom klimatförändringen påverkar finanssektor på flera olika sätt, deltar vi aktivt i de regleringsprojekt som nu är på gång. Information till företagen under tillsyn och hörande av dem är en central del av denna aktivitet. Också bättre hantering av finansrisker i anknytning till klimatförändringen kommer att framhåvas. Förändringarna, som berör hela samhället, kommer att vara betydande och dessutom till många delar svåra att förutspå. Därför är förberedelserna viktiga.

För Finlands del är utgångsläget positivt. Både inhemska banker och försäkringsbolag är på många sätt föregångare inom hållbar finansiering, och deras beredskap kan anses vara god.

¹⁰ESMA = European Securities and Markets Authority, Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

¹¹OECD = The Organisation for Economic Co-operation and Development, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling.

Bekämpning av penningtvätt

Det är fråga om penningtvätt när någon försöker dölja ursprunget av medel som har skaffats på ett brottsligt sätt för att få dem att se lagliga ut. Penningtvätt är i hög grad en del av organiserad internationell brottslighet, och brottslingarna använder banker och betalningsförmedlingssystem för att dölja medlens olagliga ursprung. Bekämpningen av penningtvätt är därför viktigt med tanke på finanssektorns tillförlitlighet och funktionen av EU:s bankunion.

Tillsynsansvaret för penningtvätt i EU och Finland

Bekämpningen av penningtvätt övervakas av den finansiella tillsynsmyndigheten i den stat i vilken banken är verksam. Tillsynsmyndigheten på hemorten av en koncern som är verksam i flera stater ansvarar för tillsynen över bekämpningen av penningtvätt som helhet. Ansvaret för grupp-tillsynen över bekämpningen av penningtvätt på Nordea överfördes till Finansinspektionen i början av oktober 2018.

De företag som Finansinspektionen övervakar är i regel verksamma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, vilket betyder att största delen av tillsynssamarbetet inom finansiella instituts grupp-tillsyn äger rum med europeiska tillsynsmyndigheter. Europeiska centralbanken (ECB) har inga tillsynsbefogenheter när det gäller bekämpningen av penningtvätt. För att effektivisera och enhetliga tillsynen på EU-nivån planeras det större befogenheter för Europeiska bankmyndigheten (Eba) inom bekämpningen av penningtvätt samt mera utbyte av information och samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter och ECB.

I Finland övervakas iakttagandet av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (penningtvättslagen) av Finansinspektionen samt av Polisstyrelsen, Ålands landskapsregering, Patent- och registerstyrelsen, Regionförvaltningsverket och en advokatförening, dvs. Finlands advokatförbund.

Centralen för utredning av penningtvätt vid Centralkriminalpolisen har till uppgift att emotta anmälningar om tveklaktiga affärstransaktioner och utreda om det är fråga om penningtvätt i dessa transaktioner. Polisen utreder eventuella fall av penningtvätt.

De nordiska länderna måste öka förståelsen för riskerna med penningtvätt och utveckla riskhanteringen

De fall av penningtvätt som har fått publicitet under de senaste tiderna har visat att det kan vara svårt att upptäcka penningtvätt. Företeelsen är komplicerad och har ofta också en bred internationell dimension. Brottslingar har systematiskt försökt hitta svagheter i framför allt det

europeiska banksystemet för att kunna utnyttja dem för penningtvätt och annat missbruk.

Också på nordiska banker har förekommit betydande misstankar om penningtvätt. Den nordiska banksektorn måste alltså nu framför allt utveckla hanteringen av penningtvättsrisker för att förtroendet för finansieringssektorns verksamhet, dess etiska natur och hela sektorns stabilitet kan tryggas. Bekämpningen av penningtvätt kräver allt fler åtgärder också av myndigheter. På Finansinspektionen förstärks resurserna för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism betydligt, och verksamheten kommer att organiseras till en separat enhet under 2019. Det kommer att göras betydligt fler inspektioner, och försummelser leder vid behov till administrativa påföljder.

FATF-landsinspektionen av Finland blir färdig under början av 2019

Ett organ som arbetar för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism FATF (Financial Action Task Force) i samband med OECD kommer att slutföra sin landsbedömning av Finland under de första månaderna av 2019. Landsbedömningsprocessen har tagit cirka två år. Förra gången bedömdes Finlands situation 2007.

I Finland har inrikesministeriet ansvarat för landsbedömningens koordinering, och i hela processen har deltagit myndigheter som koncentrerar sig på bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism samt företag och andra intressegrupper. Finansinspektionen har varit en av de tillsynsmyndigheter som har varit föremålet för landsinspektionen. Finansinspektionens roll i landsbedömningen är central, eftersom finanssektorn, som övervakas av Finansinspektionen, är en betydande rapporteringsskyldig enligt penningtvättslagen.

Landsbedömningsprocessen är likadan för alla medlemsländer av FATF. Det är meningen att publicera rapporten om Finland i april 2019. Kriterierna för landsbedömningen är strikta. Finland kommer att omedelbart vidta åtgärder som förutsätts av inspektionens åtgärdsrekommendationer, och FATF kommer att rapporteras om framskridandet av åtgärderna regelbundet.

Internationellt sett har FATF:s rekommendationer och landsbedömningar en mycket viktig roll vid bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom de bidrar till att tillsynspraxis i olika länder enhetligas, och en offentlig landsbedömningsrapport ökar transparensen av åtgärderna för bekämpningen av penningtvätt.

Regleringen i anknytning till virtuella valutor utvecklas

En av de bäst kända virtuella valutorna är Bitcoin. Den och andra virtuella valutor kan betraktas som en form av tillgångar, men enbart så länge som det finns en välfungerande marknad för dem. Virtuella valutor anses vara riskbelagda spekulativa investeringsobjekt, och Finansinspektionen har varnat för riskerna kopplade med dem. I stället för virtuella valutor och kryptovalutor talas det ofta om kryptotillgångar eller virtuella tillgångar.

Egenskaperna hos virtuella valutor varierar mycket, regleringen i finanssektorn kan tillämpas på en del av dem

Virtuella valutor kan ha varierande egenskaper beroende på hur deras lansering har genomförts. Virtuella valutor kan grovt uppdelas i tre klasser:

- 1. Virtuella valutor som liknar betalningsmedel** och som ursprungligen skapats som alternativ till traditionella valutor för att användas som betalningsmedel också för andra än utgivarens tjänster. Den mest kända virtuella valutans typ är Bitcoin.
- 2. Virtuella valutor som kan användas för att betala för en viss nyttnighet (s.k. utility coin)**, t.ex. utgivarens varor eller tjänster. Oftast är varorna eller tjänsterna i ett mycket tidigt utvecklingskede när den virtuella valutans som accepteras som betalningsmedel för dem lanseras.
- 3. Virtuella valutor som liknar finansiella instrument** och som har samma egenskaper som värdepapper, såsom röstandelar eller äganderätt eller förväntad avkastning.

Även den nuvarande regleringen i finanssektorn lämpar sig delvis på virtuella valutor; till exempel värdepappersmarknadslagstiftningen är teknologineutral. En del av affärsverksamheten i anknytning till virtuella valutor faller dock för närvarande utanför finanssektorns reglering.

Europeiska tillsynsmyndigheter bereder råd till kommissionen för regleringen av virtuella valutor

I mars publicerade kommissionen en fintech-verksamhetsplan som listar ett antal frågor som ska följas upp och analyseras under åren 2018–2019. Kommissionen konstaterade att

Virtuella valutor definieras i det nya penningtvättsdirektivet på följande sätt:

- de har inte emitterats eller garanterats av en centralbank eller en offentlig myndighet
- de är inte nödvändigtvis kopplade till en rättsligt etablerad valuta
- de har ingen rättslig status som valuta eller pengar
- de godtas av fysiska eller juridiska personer såsom betalningsmedel
- de kan överföras, lagras och handlas elektroniskt.

den kommer att följa med virtuella valutans utvecklingsriktningar tillsammans med olika intressegrupper under året 2018. Därefter bedöms huruvida det behövs regleringsåtgärder på EU-nivån.

Europeiska bankmyndigheten (Eba) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) beredde sina egna råd till kommissionen i arbetsgrupper i vars arbete även Finansinspektionen deltog. I de råd som publicerades i januari 2019 betraktade bägge myndigheterna det hur den nuvarande regleringsramen lämpar sig till virtuella valutor och föreslog för kommissionen områden som kunde tänkas ingå i regleringen. Nu väntar vi på kommissionens eventuella riktlinjer om frågan.

Innovation HelpDesk ger råd om regleringen i anslutning till virtuella valutor

Finansinspektionen träffade och gav råd till flera aktörer som överväger tillhandahållandet av tjänster i anknytning till virtuella valutor via Innovation HelpDesk. Enligt Finansinspektionens erfarenheter intresserade affärsverksamhet som ansluter sig till virtuella valutor enbart det nya aktörsfältet. De etablerade aktörerna i den finska finanssektorn förhöll sig däremot reserverat till virtuella valutor och påpekade riskerna i anknytning till dem. Finansinspektionen har även uppmuntrat aktörerna i branschen för virtuella valutor att öka sina kunskaper om regleringen.

Finansinspektionen publicerade i juli vanliga frågor om virtuella valutor på sina webbsidor. I svaren till frågorna finns det bl.a. råd om den reglering som tillämpas på lanseringen av virtuella valutor och växlingstjänstens behov av verksamhetstillstånd. Därtill publicerade Finansinspektionen en förteckning över frågor för bedömningen av huruvida en ny virtuell valuta som lanseras har karaktären av ett värdepapper.

Reglering om bekämpning av penningtvätt och serviceleverantörens registrering kan väntas

Virtuella valutor har förknippats med en hög risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. De har dessutom i stor omfattning utnyttjats i annan brottslig verksamhet. Reformen av EU:s penningtvättsdirektiv, det s.k. femte penningtvättsdirektivet, kommer att sträcka regleringen till växlingstjänster av virtuella valutor och tillhandahållare av plånbokstjänster.

Det uppskattas att denna reglering träder nationellt i kraft 2019, men den exakta tidtabellen beror på hur beredningen av lagpropositionen framskrider. Syftet med lagförslaget är att främja myndigheternas möjligheter att förhindra och utreda brott som ansluter sig till virtuella valutor.

Enligt förslaget skulle Finansinspektionen registrera växlingstjänster av virtuella valutor och tillhandahållare av plånbokstjänster och bedöma deras förutsättningar för registrering. Finansinspektionen skulle också övervaka att aktörerna iakttar regleringen gällande bekämpningen av penningtvätt.

Finansinspektionen har ökat sitt kunnande om virtuella valutor bl.a. genom att delta i det internationella arbetet. Både Eba och Esma publicerade sina råd om virtuella valutor för kommissionen i januari 2019. Finansinspektionen deltog i beredningen av råden. Dessutom har Finansinspektionen träffat sina kommande tillsynsobjekt och ordnat ett informationsmöte som var öppet för alla under Slush-veckan i december.

Debatten kring regleringen av virtuella valutor fortsätter under kommande år

I Europa pågår för närvarande en livlig debatt om regleringen av virtuella valutor, regleringens lämpliga nivå och tajming. I all verksamhet som ansluter sig till virtuella valutor finns det skäl att noga följa med hur regleringen utvecklas. Finansinspektionen kommer att också framöver delta aktivt i europeisk och annan internationell debatt om frågan.

Vi ger råd åt sektorn och delar ut information via PSD2-uppföljningsgruppen

Andra betaltjänstdirektivet PSD2 sattes i kraft nationellt i januari. De kontoförvaltande bankerna ska erbjuda tillhandahållare av nya betaltjänster gränssnitt senast i september 2019, då även kravet på stark autentisering av kunden träder i kraft. PSD2-direktivet har kompletterats med flera förordningar som getts ut av Europeiska kommissionen och med Europeiska bankmyndighetens (Eba) anvisningar. Alla av dessa tillämpas inte än, och några har inte ens getts ut.

Det finns många öppna frågor i anslutning till regleringen. Därför tillställde Finansinspektionen hösten 2017 en PSD2-uppföljningsgrupp vars mål är att förmedla aktuell information om ärendet till branschen, diskutera tolkningsfrågor, ge anvisningar samt svara på aktörernas frågor. Det finns mer än 70 organisationer på uppföljningsgruppens e-postlista, och deltagandet i möten har varit aktivt.

PSD2-uppföljningsgruppen sammanträdde sex gånger 2018. På möten berättades bl.a. om ansökan om och uppdateringen av auktorisationer samt om Eba-anvisningarnas läge. Dessutom behandlades ett stort antal tolkningsfrågor som berör en bred grupp aktörer och som branschen ställt Finansinspektionen. PSD2-uppföljningsgruppens mottagande har varit positivt och dess verksamhet fortgår åtminstone till sommaren 2019.

Kreditinstitutens och hushållens risktolerans förstärktes med makrotillsynsåtgärder

Finansinspektionens direktion förstärkte den finska kreditinstitutssektorns och hushållens risktolerans genom sina beslut under året. Kreditinstitutssektorns risktolerans förstärktes med ett riskviktsgolv på 15 % för bolån, som trädde i kraft i början av året, samt med de buffertkrav som ställdes för de systemviktiga kreditinstituten och en systemriskbuffert för alla aktörer, vilka direktionen fattade beslut om i slutet av juni. Sänkningen av den maximala belåningsgraden för andra än köpare av förstabostad förbättrar såväl kreditinstitutens som hushållens risktolerans, eftersom beslutet begränsar skuldbeholdningen i förhållande till värdet på säkerheterna.

Riskvikterna för bolån höjdes

Finansinspektionens direktion beslutade om en höjning av bolånens riskvikter 2017. Beslutet trädde i kraft i början av berättelseåret och ställde en nedre gräns på 15 % för den genomsnittliga riskvikten av banker som använder interna modeller. Åtgärden baserade sig på artikel 458 i kapitaltäckningsförordningen (CRR). Beslutet om den nedre gränsen baserade sig på iakttagelsen att de genomsnittliga riskvikterna för finska kreditinstituts interna modeller var låga såväl med tanke på aktuella risker som jämfört med EU-genomsnittet.

Syftet med höjningen av riskvikternas nedre gräns var att förebygga en bostadsprisbubbla. Dessutom ville man bereda sig på en möjlig situation där Finlands ekonomi och efterfrågan på bostäder försvagas och priserna på bostäder sjunker, när räntenivån inom euroområdet börjar stiga.

Höjningen av riskvikter gör att bankerna bättre kan tåla förluster, eftersom den ökar bankernas eget kapital i förhållande till bolån. Detta ökar också bostadslånens kostnader för banker något, vilket innebär att bolånegivningens ökning möjligen bromsas ner.

Systemriskbuffert för kreditinstitut

Med systemriskbufferten förbereder man sig på risker som uppstår på grund av finansieringssystemets strukturella sårbarheter. I Finland är de strukturella systemriskerna högre än i andra EU-länder i genomsnitt. Till följd av hushållens höga skuldsättningsgrad och riskkoncentrationerna i kreditinstitutssektorn kunde till exempel störningar på bostadsmarknaden utgöra ett hot för kreditinstitutens funktionsförmåga.

Den nya strategin förtydligar makrotillsynsarbetets mål och användningen av verktyg

I december godkände Finansinspektionens direktion en makrotillsynsstrategi. Den stöder direktionens arbete som beslutsfattare gällande den nationella makrotillsynspolicyn.

Strategin kombinerar makrotillsynspolicyns mål, indikatorer och verktyg till en logisk helhet. Den beskriver hur målsättningarna i praktiken genomförs, vilka verktyg som kan användas för att uppnå målen samt kommunikationens roll i säkerställandet av beslutsfattandets transparens.

Makrotillsynspolicyns primära mål är att minska sannolikheten för finanskriser och andra allvarliga störningar i det finansiella systemet samt deras negativa konsekvenser för den reala ekonomin och därmed främja långsiktig ekonomisk tillväxt.

Det primära målet uppdelas i mellanliggande mål och operativa policymål. Finansinspektionens direktion fastställde tre mellanliggande mål för makrotillsynspolicyn:

1. Förebygga en alltför kraftig ökning av utlåningen till hushåll, företag och hela den privata sektorn och tillhörande risker samt överskuldssättning.
2. Förebygga sådana systemrisker som följer av enskilda kreditinstituts systemviktighet och det finansiella systemets strukturella sårbarheter.
3. Förbättra risktoleransen i det finansiella systemet som helhet.

Finansinspektionen bedömer årligen hur dess policy har lyckats, effektiviteten av de tillgängliga verktygen och strategins aktualitet.

Eftersom kreditinstituten är centrala tillhandahållare av finansieringstjänster, skulle deras problem kraftigt återspegla sig på tillgången på finansiering och därmed den reala ekonomin. Även enskilda kreditinstituts problem kunde påverka andra kreditinstitut, eftersom det är utmanande att ersätta tjänster i en koncentrerad sektor. Kreditinstituten i Finland är även beroende av marknadsfinansiering, vilket utsätter dem lättare för finansieringssvårigheter vid marknadsstörningar. Ett buffertkrav som täcker hela kreditinstitutssektorn hindrar och dämpar dessa långsiktiga risker genom att förbättra kreditinstitutens förmåga att tåla förluster.

Finansinspektionens direktion beslutade i juni att ställa för alla kreditinstitut en systemriskbuffert, som träder i kraft den 1 juli 2019. För Kommunfinans Abp ställdes en systemriskbuffert på 1,5 %, för Nordea Bank Abp 3 %, för OP-gruppen 2 % och för andra kreditinstitut 1 %.

Enskilda kreditinstituts betydelse för finansieringssystemets sårbarhet beaktas även med buffertar för nationellt systemviktiga kreditinstitut (other systemically important institution, O-SII). Finansinspektionen fastställde för de största kreditinstituten O-SII-buffertar, som trädde i kraft den 1 januari 2019.

Sänkningen av den maximala belåningsgraden

I mars beslutade direktionen att strama åt den maximala belåningsgraden (i förhållande till säkerheter: loan-to-collateral, dvs. LTC) för andra än köpare av förstabostad med fem procentenheter till 85 %. Lånetaket för förstabostadsköpare hölls kvar på 95 % för att underlätta inträdet på marknaden. Beslutet trädde i kraft den 1 juli.

Med sänkningen av den maximala belåningsgraden ville man åtgärda finska hushålls historiskt höga skuldsättning. I september var förhållandet mellan hushållens skulder och deras inkomster 128,1 %. I förhållande till bruttonationalprodukten var hushållens lånestock 65,8 %. Siffrorna har mer än fördubblats sedan början av 2000-talet.

Hushållens höga skuldsättningsgrad utgör en risk för finansieringssystemet och ekonomin som helhet. Den försvagar systemets förmåga att reagera gentemot störningar och stärker chocker gällande ekonomin, när högt skuldsatta hushåll kraftigt skär ner sin konsumtion under recessioner. Den strängare maximala belåningsgraden minskar hushållens möjligheter att skuldsätta sig och dämpar därmed skuldsättningsökningen.

Finansinspektionen påverkar makrotillsynsverktygens utveckling

Under berättelseåret har Finansinspektionen också aktivt deltagit i den samhälleliga debatten kring utvecklingen av makrotillsynsverktyg. Sakkunniga på Finansinspektionen deltar i finansministeriets arbetsgrupp som överväger olika möjligheter att tygla hushållens skuldsättning. Därtill låg fokuset i Finansinspektionens årliga EU-lagstiftnings- och tillsynsseminarium på makrotillsyn.

EU REGULATION AND SUPERVISION #MACROPRU

Temat för seminariet var hushållens skuldsättning och makrostabilitet

Fokuset för det årliga seminariet var hushållens skuldsättning från makrotillsyns synvinkel. Dagens inlägg och talare var:

- **Opening remarks: Household indebtedness and macroprudential supervision**
Anneli Tuominen, FIN-FSA
- **Household indebtedness, macroprudential policies and financial stability. An international perspective**
Claudio Raddatz Kiefer, IMF's Monetary and Capital Markets Department
- **Household indebtedness in Sweden: what has been done and is it enough?**
Erik Thedéen, Finansinspektionen
- **The Irish housing cycle: From boom to bust and beyond**
Niamh Hallissey, Central Bank of Ireland
- **Stability, indebtedness and economic growth**
Marja Nykänen, Bank of Finland

Webcast och presentationsmaterial: seminaari.fiva.fi

DIREKTIONEN

Direktionen uppställer de särskilda målen för Finansinspektionens verksamhet och beslutar om riktlinjerna för verksamheten samt styr och övervakar måluppfyllelsen och iakttagandet av riktlinjerna. Därtill behandlar direktionen bland annat Finansinspektionens årliga budget och underställer den Finlands Banks direktion för fastställelse. Enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) ska Finansinspektionens direktion minst en gång per år lämna bankfullmäktige en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen, inklusive en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de väntade förändringarna kräver.

 Cv:n för direktionsmedlemmarna, bankfullmäktiges sammansättning, organisationsschema, etiska principer:

finansinspektionen.fi

- » Om FI
- » Uppgifter och organisation

 Direktionens berättelse till bankfullmäktige läggs ut i mars 2019 på adressen

finansinspektionen.fi

- » Press och publicerat
- » Publikationer

Bakom:

Vesa Vihriälä

politices doktor,
verkställande direktör,
Näringslivets forskningsinstitut

vice ordförande **Martti Hetemäki**

politices doktor, statssekreterare som kanslichef,
finansministeriet

(Suppleant: **Jaakko Weuro**, juris magister,
konsulterande tjänsteman, finansministeriet, till
14.12, **Janne Häyrynen**, juris kandidat, ekonomie
doktor, docent i värdepappersmarknadsrätt,
lagstiftningsråd, finansministeriet, från 14.12)

Lasse Heiniö

filosofie kandidat, försäkrings-
matematiker som har godkänts
av social- och hälsovårdsminis-
teriet (SGF) (från 15.3)

Framför:

Markku Pohjola

ekonom
(från 1.2)

ordförande **Marja Nykänen**

vicehäradshövding, vice direktions-
ordförande, Finlands Bank
(från 1.4)

(Suppleant: **Katja Taipalus**,
politices doktor, avdelningschef,
Finlands Bank)

Outi Antila

vicehäradshövding,
överdirektör, social- och
hälsovårdsministeriet

(Suppleant: **Hannu Ijäs**,
juris kandidat, vicehäradshövding,
direktör, social- och
hälsovårdsministeriet)

Pirkko Juntti (inte på bilden)

vicehäradshövding, till 31.1

Direktionens ordförande till den 31 mars var filosofie doktor, Finlands Banks direktionsordförande **Olli Rehn**. Direktionens sekreterare var ledande jurist **Pirjo Kyyrönen**. Direktionen sammanträdde 38 gånger. Totalt utbetalades 64 124 euro i arvode till medlemmarna och suppleanterna under året. Något separat sammanträdesarvode betalades inte.

LEDNINGSGRUPPEN

Ledningsgruppen sammanträdde 62 gånger. Direktörens lön och arvoden uppgick till 208 773 euro. Lönerna och arvodena till ledningsgruppens övriga medlemmar uppgick till 806 374 euro.

Cv:n för ledningsgruppens medlemmar och sekreterare, etiska riktlinjer för alla anställda vid Finansinspektionen samt regler om värdepappershandel och bindningar:

[finansinspektionen.fi](https://www.finansinspektionen.fi)

» Om FI

» Uppgifter och organisation

Bakom:

Samu Kurri

magister i samhällsvetenskaper, avdelningschef, Finansiell analys och operativa risker

Erkki Rajaniemi

ekonomie doktor, juris licentiat, vicehäradshövding, ledningens rådgivare

Kaisa Forsström

juris kandidat, avdelningschef, Försäkringstillsyn

Framför:

Jyri Helenius

diplomingenjör, biträdande direktör, avdelningschef, Banktillsyn

Anneli Tuominen

vicehäradshövding, ekonom, direktör, ordförande för ledningsgruppen

Pirjo Kyyrönen

vicehäradshövding, ledande jurist, ledningsgruppens sekreterare

Sonja Lohse

vicehäradshövding, ledande rådgivare, enhetschef, Stabsfunktion

Jarmo Parkkonen

juris kandidat, ekonomie magister, avdelningschef, Marknads- och uppförandetillsyn (inte på bilden)

Bilagor

Antal tillsynsobjekt och andra avgiftsskyldiga

Avgiftsskyldiga	31.12.2017	31.12.2018
Kreditinstitut	268	257
Värdepappersföretag	66	57
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	42	43
Värdepappersemittenter	167	179
Fondbörsen, clearingorganisationen	1	1
Värdepapperscentralen	1	1
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	162	163
Finanssektorn totalt	707	701
Livförsäkringsbolag	10	10
Skadeförsäkringsbolag	36	36
Arbetspensionsförsäkringsbolag	5	5
Arbetslöshetskassor	26	26
Pensionsstiftelser och -kassor	52	52
Sjukkassor och andra försäkringskassor	124	124
Försäkringsföreningar	5	5
Försäkringsmäklare	87	86
Offentliga sektorns pensionsfonder	3	3
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	43	45
Försäkringssektorn totalt	391	392
Samtliga tillsynsobjekt och andra avgiftsskyldiga totalt	1 098	1 093

Finansinspektionen övervakar också bl.a. försäkringsombud och anmälningsskyldiga insynspersoner.

Verksamhetskostnader och finansiering

Verksamhetskostnader och finansiering, 1000 euro	2017	2018*
Personalkostnader	15 489	18 638
Personalrelaterade kostnader	964	1 001
Övriga kostnader	3 522	4 100
Tjänster	1 013	1 230
Fastighetskostnader	1 321	1 358
Övriga kostnader	1 188	1 512
Avskrivningar	912	1 034
Tjänster från Finlands Bank	4 751	5 129
Summa kostnader	25 638	29 902
Finansiering		
Tillsynsavgifter	23 717	26 333
Åtgärdsavgifter	1 828	1 432
Övriga inkomster	37	1
Finlands Banks finansieringsandel på 5 % av kostnaderna	1 282	1 495
Överskott från föregående år	1 499	2 725
Överskott överfört i ny räkning	-2 725	-2 084
Summa finansiering	25 638	29 902

*Siffrorna för 2018 är varken granskade av revisor eller fastställda.

Lagbestämda tillsynsavgifter, 1 000 euro

Avgiftsskyldiga	2017	2018
Kreditinstitut	8 879	11 204
Värdepappersföretag	1 266	1 322
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	2 118	2 322
Värdepappersemittenter	2 297	2 461
Fondbörsen, clearingorganisationen	338	337
Värdepapperscentralen	229	231
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	552	541
Finanssektorn totalt	15 679	18 418
Livförsäkringsbolag	1 310	1 372
Skadeförsäkringsbolag	1 606	1 408
Arbetspensionsförsäkringsbolag	2 220	2 344
Arbetslöshetskassor	1 334	1 327
Pensionsstiftelser och -kassor	268	276
Sjukkassor och andra försäkringskassor	96	96
Försäkringsföreningar	5	5
Försäkringsmäklare	110	117
Offentliga sektorns pensionsfonder	623	665
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	228	249
Försäkringssektorn totalt	7 800	7 859
Justeringar från tidigare år och övriga justeringar	-238	56
Avgiftsskyldiga totalt	23 717	26 333

Åtgärdsavgifter, 1 000 euro

Avgiftsskyldiga	2017	2018
Kreditinstitut	33	58
Värdepappersföretag	73	48
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	806	721
Värdepappersemittenter	221	142
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	50	44
Finanssektorn totalt	1 183	1 013
Försäkringsbolag ¹	345	60
Arbetslöshetskassor	18	18
Pensionsstiftelser och -kassor	28	45
Sjuk-kassor och andra försäkringskassor	44	34
Försäkringsförmedlare ²	181	245
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	29	17
Försäkringssektorn totalt	645	419
Avgiftsskyldiga totalt	1 828	1 432

¹ Liv-, skade- och arbetspensionsförsäkringsbolag

² Försäkringsmäklare och -ombud

Riksdagens utfrågningar och remisser om lagberedning

Finansinspektionens experter kallades 58 gånger för att höras av riksdagens olika utskott. Från Finansinspektionen begärdes 50 utlåtanden om nationell lagberedning och 79 andra utlåtanden inom dess område.

Diarium

Antal ärenden som var aktiva i Finansinspektionens diarium

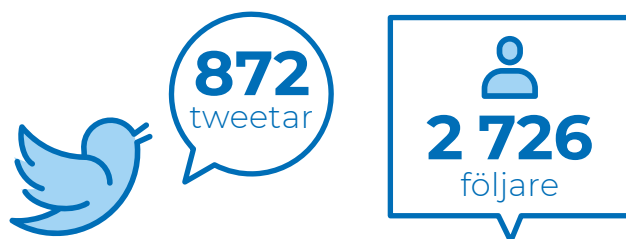
	st.
(huvudavdelningar och viktigaste ärendetyper)	
Förvaltning	153
Regelgivning	100
Tillsyn	2 653
Exempel på ärendetyper:	
Underrättelser; filialer och gränsöverskridande verksamhet	592
Fastställande och ändring av bolagsordningar, föreningsordningar och stadgar	190
Prospekt	169
Kundbrev till privatpersoner	223
Ledningsprövning (fit & proper)	329
Inspektioner	23
Beviljande och utvidgning av verksamhetstillstånd	38
Övrigt	301
Exempel på ärendetyper:	
Nationellt samarbete	83
Internationellt samarbete	14
Totalt	3 207

I försäkringsförmedlarregistret, som inte ingår i diariet, behandlades 526 nya registreringsansökningar och 1 984 ändringsansökningar.

@FIN_FSA

Twitter: dagliga tweetar

Kontot följer med EU-tillsynsmyndigheters kommunikation och tweetar om bl.a. våra anställdas uppträdanden, lediga arbetsplatser samt teman som gäller bank- och försäkringskunders skydd.

De populäraste tweetarna gällde följande ämnesområden:

Esmas produktinterventionsbeslut publicerades i EU:s offentliga tidning. Besluten trädde i kraft 2.7 (binäroptioner) och 1.8 (CfDs)

Finansinspektionens ställningstagande om PSD2-övergångsperioden: trygg och pålitlig ärendehantering i de nya betaltjänsterna av primär betydelse

FI rättar felaktiga uppgifter om sin verksamhet. FI lämnade 2012 en begäran om utredning till polisen i anslutning till handeln med Afaraks aktier. Bara polisen har de nödvändiga befogenheterna för undersökningen av dylika fall och genom polisutredning kan man framskrida till en brottsprocess

De ämnen som gällde Finansinspektionen och fick mest synlighet i medierna

1. Bolånens lånetak
2. Andra ärenden som ansluter sig till bolån
3. Penningtvätt
4. Afarak Group
5. Nordea

FIN-FSA
FINANSINSPEKTIONEN

@FIN_FSA

[finansinspektionen.fi](https://www.finansinspektionen.fi)